

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)

Epopeea Viteazului Mihai- eroul neamului nostru- (35)

Ing. Angela FAINA

„Nu-mi las țara și neamul nici mort ”

Următoarea etapă gândită de Mihai, este să-și realizeze visul de a deveni independent de Casa de Austria și de a domni fără a fi la cheremul împăratului.

„Următorul gând al lui Mihai era să meargă înainte spre culmile de putere pe care le visa imaginația sa aprinsă. ” - spune Nicolae Iorga în „Scurtă istorie a lui Mihai Viteazul”-1900.

Viteazul Mihai era din ce mai entuziasmat de succesul propriei victorii transilvane, faima sa răspândindu-se tot mai mult în rândul marilor puteri din Europa, iar de-acum, voia să fie un prinț puternic, stimat și respectat în regiune, într-o țară respectată prin cărmuirea sa. Avea toate motivele să-și dorească gloria, pentru că deja își dovedise capacitatea sa de bun organizator de stat și excelent comandant militar. Toată Europa îl prețuia și îl admira.

Mihai cere din nou Ardealul. Vrea să devină principe sau guvernator

După convorbirile cu comisarii imperiali, Voievodul Mihai îi cere lui Rudolf al II-lea guvernarea Ardealului, cu titlu de principe, pentru el și urmașii lui.

Mihai îi trimite o scrisoare împăratului la început de ianuarie, prin solii săi, Mihalcea banul și vistierul Stoica. La 13 ianuarie 1600, comisarul imperial David Ungnad scrie: „acum s-a văzut clar la Mihai, așa cum m-am temut întotdeauna, că el nici nu se gândește să cedeze Transilvania, ci că voinște s-o păstreze pentru sine.”

Mihai își îngrijora nu numai dușmanii, ci și aliații. Dacă spada sa fusese de folos Habsburgilor spre a redobândi Transilvania, iar după aceea el voia să o predea împăratului, acum alte gânduri și planuri i se iveau în minte. Cum

recunoșteau în mod corect și alții, chiar dintre nobilii unguri, ca de exemplu Sebastian Tököly, era normal ca el, cuceritorul, să fie răsplătit cu guvernarea Transilvaniei.

Rudolf al II-lea a fost fiul lui Maximilian al II-lea, împărat al Sfântului Imperiu Romano-German și al Mariei de Spania. „Rudolf a fost rezervat, secretos și în mare măsură un om de casă căruia nu-i plăcea să călătorească sau chiar să participe la treburile de zi cu zi ale statului. Era mult mai interesat de învățături oculte, cum ar fi astrologia și alchimia. A avut o mare varietate de hobby-uri personale, cum ar fi: cai, ceasuri, colectarea rarităților și a început să fie patron al artelor. A suferit periodic de crize de melancolie (depresie), lucru comun în dinastia Habsburg. Cu vârsta, acestea s-au agravat și s-au manifestat prin izolare” -extras din ro.wikipedia.org

În convorbirea cu Carlo Magno, trimis special și comisar al împăratului Rudolf al II-lea, Mihai îi subliniază acestuia la 26 ianuarie 1600 că el a obținut Ardealul printr-o luptă dificilă: „*prin tocmeala și riscul meu, prin pieirea multor feciori, fiind în mare pagubă.*”

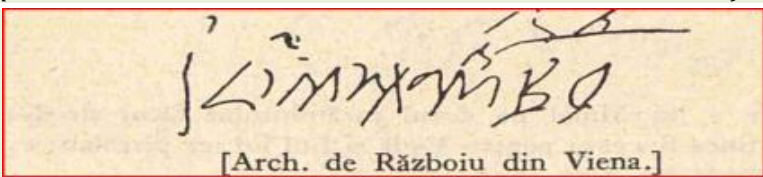
Cei doi soli trimiși mai înainte de Mihai începuseră tratativele cu împăratul, dar la 26 ianuarie, Mihai mai trimite o

scrisoare prin care face precizări. Îi mai retrimite împăratului și propria sa scrisoare, trimisă anterior, cu promisiuni către Mihai, după intrarea sa în Ardeal. Mai întâi, Mihai Voievod, îi aduce aminte împăratului ceea ce i-a scris acesta, ca promisiune, în noiembrie 1599 după cucerirea Ardealului: „ce va pohti Mihai-Voievod, tot să fie pre voia Domniei Sale, ce vei face să fie făcut și cum vei zice să fie zis, cum să fie mai bine...nu vom ieși din cuvântul Domniei Tale”, și apoi continuă astfel: „... noi cum a fost porunca împăratului și cum a fost scris în cărțile Măriei Lui la noi, ce ni va fi pofta noi să dăm în știre Împărăției Lui de toate; ce într-aceea noi, deci, ce ni-a fost pofta, am scris tot într-această carte ce am trimes la dumneavoastră; și am scos și porunca împăratului și făgăduiala ce ni-a fost trimes la noi, de o am trimes și aceea la dumneavoastră... Amin. Scris în Ghenarie 26 de zile, 1600.”- extras din Nicolae Iorga-„Scrisori de boieri, scrisori de Domni”-1925

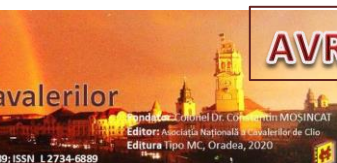
Indicația cea mai importantă dată solilor, primul și cel mai important punct al cererii sale, sună așa: „*Împăratul Măria Lui și Țara Ungurească să caute bine aceasta, că Mihail Voievod Domnia Lui n'a gândit cu aceasta că are-a fi el în gura Turcilor și în loc de peire, în Țara-Rumânească, ce, toată frica lăsând înapoi, ispitit-a stricte mare. N'a gândit de paguba țerii într-atâția ani, și dechelchiugul lui ce în toate stricștile a ispitit în băsăul Turcilor. Ardealul încă, ce sânt 74 de ani de când a fost lepădat de supt Curuna Țerii Ungurești și a fost închinat Turcilor, iar Mihail Voievod, cu tocmeala lui și cu peire a mulți voinici, a luat Ardealul și l-a închinat cinstului Împărat, și de acum înainte se făgăduiește dumnealui, pân' va fi viu, cu mare credință va slui împăratului și Țerii-Ungurești și toată Creștinătatea. Ce se roagă împăratului și Țerii Ungurești să-i socotească pentru această slujbă și nevoiță ce s'a nevoit, să-i lase țara Rumânească și țara Ardelului să-i fie de moșie lui și cine se va ținea din feciorii lui să le fie moșie.*” – „Scrisori de boieri, Scrisori de Domni”-Nicolae Iorga- 1925

Coroana sceptrul și globul cu cruce, însemnele puterii Împăratului Rudolf al II-lea . Imagine de pe en.wikipedia.org

Semnătura lui Mihai Viteazul pe cererile trimise împăratului în iulie 1600 prin dr. Bartolomeo Pezzen. Imagine luată din cartea lui Nicolae Iorga: „Există o scrisoare de trădare a lui Mihai ?”-1929

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)

De astă dată el își dorea succesiune numai pe linie bărbătească, însă mai târziu, după câteva luni, cere să-i fie recunoscută și „pe linie femeiască”, așa cum erau concepute anumite legi în Europa de vest, conform cărora, puteau domni și succesoarele. De fapt, deja în acel timp, domneau unele regine, printre care și Elisabeta I-a a Angliei.

Nemulțumirea Voievodului Mihai era alimentată de faptul că diplomația imperială și Casa de Austria, împăratul în special, nu luau în seamă așa cum se aștepta, marile sale eforturi făcute de el, pentru intrarea în Ardeal. El considera că nu sunt îndeajuns apreciate realizările sale, credința sa și străduința sa neobosită pentru a governa bine această nouă provincie.

La sfârșitul lui ianuarie 1600, Mihai era foarte supărat pentru bănuielele de necredință ce se vehiculau despre el.

„Maiestatea Sa împăratul se încrede mai mult și dă mai multă ascultare celor ce îl trădează și-i păgubesc țerile, decât celui ce i-a câștigat țeri.” și apoi îi dă exemplul pe Basta, Bocskay, făcătorul de prinți cum se autointitula acesta și pe cei doi Báthory, Sigismund și Andrei. Acest motiv a fost unul dintre cele ce au stat la baza accentuării conflictului dintre Mihai Viteazul și Rudolf al II-lea. Într-adevăr, Mihai a suportat toate cheltuielile și riscurile ce decurgeau din organizarea ofensivei în Ardeal, pentru că Basta nu a venit să-l sprijine cu armată așa cum a fost înțelegerea.

La 31 ianuarie 1600, consilierul imperial Vischer îl informează pe arhiducele Maximilian, fratele împăratului, despre următoarele: „Cu Transilvania, lucrurile stau astfel: voievodul Valahiei, fiindcă a cucerit Transilvania cu sabia, vrea să rămână el însuși stăpân acolo, fie cu voia, fie cu forța. Maiestatea sa însă negociază cu el, spre a-l face să renunțe de bunăvoie la provincie și a o trece în stăpânirea Maiestății sale; dacă el nu va accepta acest lucru, oamenii Maiestății sale, au destule mijloace la dispoziție pentru a-l goni de acolo cu forța. Unii dau sfaturi în acest sens.”

Revolta țăranilor români din Transilvania - tensiuni cu nobilii unguri

Maghiarul Paul Lendvai, în lucrarea „Ungurii”, precizează despre situația din Transilvania la sosirea lui Mihai:

„Iobagii români, șerbiți, erau conduși de către o clasă nobiliară străină, iredentistă, ungurească.”

Nicolae Iorga surprinde jalea și sărăcia țăranimii române asuprite, în următoarele versuri:

„Satele-s puține
Mult necaz le ține
Țarina e goală
Femei care plâng,
Prunci care se sting
Și moșnenii suri
Pribegi prin păduri”

O altă poezie, reflectă și ea starea românimii la venirea lui Mihai:

„Și-n urmă crește ctitorul țării
Mihai Viteazul nostru etern
Și vin iobagii, și vin jelerii
Pălcuri de oaste din moși-strămoși
dezmoșteniții, robii durerii
cu oase frânte și ochii scoși
Toți fiii vetrei, toți transilvanii
din Țara Bârsei în Apuseni
purtând hrisoave și vechi pisanii
își strigă dreptul de pământeni.”

-versuri de Corneliu Vadim Tudor.

Țăranii români din Ardeal, după suferințe apăsătoare, de-a lungul atâtor sute de ani, considerau că a venit momentul prielnic, a sosit „ceasul lor”, de a se opune politicii de asuprire de până atunci, având de-acum un principe român de-un neam cu ei. Aceștia au prins curaj și erau de-acum îmboldiți de faptul că au „un domn din neamul lor” care le va face dreptate. Intrarea lui Mihai în Transilvania a dat ocazia țăranilor români obidiți să-și verse amarul și să se răscuale. Acest fapt dovedea că se formase o conștiință de neam care pătrunsese până în straturile sociale de jos și se activa imediat ce ocaziile se iveau. În noiembrie 1599, s-au produs tulburări și mișcări de revoltă în satele românești, împotriva împilării ungurești, observate de oficialitățile vremii. Românii ardelenii s-au ridicat la luptă împotriva vechilor rânduiești și a nemeșilor, căutând să se răzbune.

În raportul său din 6 noiembrie 1599, comisarul imperial David Ungnad îl informa pe Rudolf al II-lea: „Omul de rând din cadrul țăranimii se spune că s-ar fi răsculat și ar fi ucis pretutindeni nobili”. La 7 noiembrie 1599, Ștefan Bocskay îl informa pe Ioannis Barvitius, consilier la Curtea Aulică de la Viena, următoarele: „aici este un număr mare de rustici sub arme; năvălesc în casele nobililor și le dau foc, pe cei prinși îi omoară, și comit felurite tâlhării.”-Hurmuzaki III, p.350. Subliniind aceste evenimente, W. Bethlen scria: „Românii din Transilvania făcură conspirație, se uniră cu cei de aceeași gintă și începură să cutreiere țara. Nicăieri omul nu mai era sigur pe viața lui, omorau ici și colea, năvăleau în casele nobililor, le jefuiau averile și erau cu atât mai crânceni cu cât mai înainte ei erau condamnați la cele mai grele pedepse.”-istoricul A.D. Xenopol.

Sasul Mathias Miles constata și el, că: „valahii din țara noastră s-au adunat și au atacat în taină și public moșiile și curțile nobililor și au ucis mulți dintre ei; și aceasta, de fapt, din închipuirea visătoare că având de-acum înainte un principe din sângele lor, trebuiau, mojicii, valahii, să-i stăpânească pe nobili.!”

Comisarul imperial Germanico Malaspina amintea în raportul către împărat din 14 noiembrie 1599, următoarele: „Și țăranii români, deși niciodată n-au fost liberi, și deci nu pot pretinde nici un fel de libertate, s-au răsculat împotriva domnilor lor și i-au jefuit de tot avutul.”

Un cronicar maghiar a scris o frază memorabilă: „s-au ridicat valahii la luptă mânați de încrederea că au un domn din neamul lor. S-a văzut că românii dobândiseră încredere și forță, știind că pentru prima oară la Alba Iulia, încoronat ca prinț, domnește unul de-al lor.”

Răscoalele au continuat și în anul 1600. La Dieta din 12/15 martie de la Brașov, se evidențiază faptul că „sunt plângeri mari din partea nobilimii că iobagii nu vor să mai slujească stăpânilor lor, iar unii au început să-i ucidă și să le facă tot felul de necuviințe.”

Mulți nobili înspăimântați, au fugit din Transilvania. Aceste revolte ale țăranilor români, i-au fost aduse ca reproșuri lui Mihai, afirmându-se că el a tolerat aceste revolte, ba chiar a și încurajat unele din ele. Sunt acte doveditoare în care, dimpotrivă, el nu încurajează aceste rebeliuni. Mihai dă un consemn general în tot Ardealul de încetare a acestor nereguli, sub amenințarea unor pedepse severe și îndeamnă nobilii unguri fugiți să revină pe pământurile lor.

La 15 noiembrie 1599, Mihai anunță: „...cu putere, din partea Măriei sale Împăratului Romanilor: să se strige în toate locurile unde se adună lumea ca tot omul să mântuie cu astfel de hoții și să se astâmpere.”

Ura pe care o purta nobilimea ardeleană ungurească, domnului „barbar” cum era numit, era vizibilă și perceptibilă. La fel, cea pe care o purtau țăranilor, „a disprețuiților de români”, era imensă.

Nemeșii unguri contestau cu tărie: „Dar românii au fost robi întotdeauna! Ei nu au dreptul la libertate niciodată ! ... dacă nu venea Mihai-Vodă în Ardeal, rămâneau robi pe vecie.”

Szamosközy István, umanistul și cronicarul maghiar, cel care îl prezenta pe Mihai înainte de intrarea sa în Ardeal, ca pe un posibil „eliberator al Constantinopolului” și pe care îl numea „speranța Europei în alungarea turcilor de pe continent” și-a schimbat brusc opinia după intrarea triumfală a lui Mihai în Alba Iulia. După aceea, nu l-a scos din „valahul” și „tiranul”. Populația românească, în întregul său, după ce înainte o prezentase ca „glorioasă rămășiță a romanilor pe teritoriul Daciei”, devine dintr-o dată „leneșă, murdară, înclinată spre tâlhării și prădăciuni”.

Iată ce precizează István Szamosközy: „La vestea nefericitei lupte (pentru unguri-n.n) de la Șelimbăr, care s-a răspândit foarte rapid în întreaga țară, *natio vallahorum*-națiunea română- care locuiește în fiecare dintre satele și cătunele Transilvaniei, complotând peste tot cu poporul venit de peste munți, s-a unit cu poporul venit din Țara Românească și împreună, cât și separat, au prădat în lungul și latul țării. Căci încurajați de încrederea că aveau un domn din neamul lor, au ocupat drumurile și i-au ucis pe domni și s-au dat în petec pretutindeni.”

Succesul lui Mihai Viteazul în Transilvania s-a datorat în mare măsură românii ardeleni, unii dintre ei fiind chiar căpetenii de oaste locală care l-au sprijinit necondiționat: unii care au întors armele în timpul bătăliei de la Șelimbăr, alții care l-au sprijinit prin măsurile ulterioare luate de Mihai.

Toți nemeșii unguri doreau să se revină la vechile rânduieli de dinaintea lui Mihai și împreună cu stările din Ardeal, cereau luarea de măsuri drastice pentru ca în viitor să nu se mai poată repeta o situație similară cu cea din timpul domniei valahului Mihai.

Tablou de Ion Mitea: Mihai Viteazul, eliberatorul românii ardeleni, pe calul său alb, parca înaripat

Nobilul maghiar Csáky, se plângea că în Sfatul Țării se emit scrisori fără ca el, să fie invitat să-și pună semnătura, așa cum era mai înainte. Sașii, dar și nemeșii unguri erau nemulțumiți din cauza dărilor crescute cu care erau acum împovărați pentru întreținerea armatei. Într-adevăr, erau necesari bani mulți pentru întreținerea acesteia, bani, care cum am văzut, nu ajungeau regulat de la împărăție. Mihai trebuia să se bazeze pe o cale sigură de colectare a lor, deci a fost nevoit să mărească dărilor.

La peste 50 de ani de la moartea lui Mihai, apărea într-un document oficial al Dietei Transilvaniei următoarea decizie: **„Preoții valahi bănuți de rele să poată fi prinși și închiși oficial, iar Biserica și credința românilor să rămână veșnic în afara legii, să fie doar răbdate, atât cât va dura bunul plac al principilor.”**

Ei cer împăratului, următoarele: **„Popă românesc să nu mai poată intra vreodată din celelalte două țări românești, iar călugării români să fie proscrisi în toată țara. Pentru că valahul a instigat pe ascuns întreaga sărăcime a românilor din Transilvania, prin tainica lucrare a preoților săi, care se numesc călugări”.**

Într-adevăr, înainte de a cuceri Transilvania, pentru ca românii ardeleni să-i cunoască intențiile sale de viitor, Mihai a trimis emisari călugări în Ardeal, să spună în

secret oamenilor, că „*va veni călare pe un cal alb, ca să-i elibereze*”.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)

Delegații din anul 1601, ai Dietei transilvane, îi cereau împăratului următoarele: „Să guverneze țara numai prin consilieri unguri, cu dregători unguri, să admită ca armata țării să fie de neam unguresc și mai presus de orice, principele să fie ales din neamul unguresc, nu ca Mihai, valahul.”

Amintirea lui Mihai apare ca o amenințare pentru cele trei stări din Ardeal și pentru nobilimea maghiară, chiar mulți ani după moartea lui.

Politica economică a lui Mihai

Dându-și seama de potențialul economic al Transilvaniei, Mihai inspectează minele de aur și le reorganizează pe cele de sare. Pentru minele de aur, cere împăratului aprobarea de a le redeschide, pentru a crea un fond necesar prosperității economice a țării și pentru a i se asigura resursele necesare unei dezvoltări durabile, de viitor. Pentru moment, banii care ar fi intrat în visteria statului ar fi fost necesari pentru susținerea armatei, dar viziunea lui Mihai era cu bătaie lungă, pentru a crea un viitor sigur Transilvaniei.

Așa cum am menționat, punctele de vamă bine stabilite și legile vamale care s-au adoptat, au avut un efect pozitiv; o fluidizare a schimbului de mărfuri între țările românești și o colectare mai eficientă a veniturilor. Pe termen lung, în viitor, Mihai preconiza o prosperitate economică a țării.

Va urma

Cetatea Cavalerilor

Cartea Mea, e și a Tăi ISSN 2734-6889; ISSN_L 2734-6889

Înzestrat de către Dr. Constantin MOSINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea, 2020

AVRAM IANCU - 200!

Nr.8(48/august 2024)